

A 2012/2013. tanévi
Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny
első forduló

FILOZÓFIA

FELADATLAP ÉS VÁLASZLAP

Munkaidő: 120 perc
Elérhető pontszám: 50 pont

Elért pontszám:

ÚTMUTATÓ

A munka megkezdése előtt nyomtatott nagybetűvel ki kell tölteni a versenyző adatait tartalmazó részt és minden különálló lapon a versenyző nevét, osztályát!

A feladatok megoldásához íróeszközön kívül más segédeszköz nem használható! Esetleges javításaihoz (kifestő, korrektor helyett) áthúzást alkalmazzon!

A feladatlapokat a szaktanár (szaktanári munkaközösség) értékeli a központi javítási útmutató alapján. Továbbküldhetők a **legalább 25 pontra** értékelt dolgozatok.

A VERSENYZŐ ADATAI

A versenyző neve: ..... oszt.: .....

Az iskola neve: .....

Az iskola címe: ..... irsz. .... város

..... utca .....hsz.

Megye: .....

A felkészítő tanár(ok) neve: .....

Középiskolai tanulmányait a 13. évfolyamon fejezi be: igen nem*

*A megfelelő szó aláhúzendő

1. Mely korszakokhoz illetve irányzatokhoz tartoznak a következő filozófusok? Írja be a táblázatba a számokat!

1. Wittgenstein 2. Aquinói Szent Tamás 3. Descartes 4. Locke 5. Arisztotelész 6. Szent Anzelm 7. Nietzsche 8. Platón 9. Szent Ágoston 10. Parmenidész 11. Kant 12. Szókratész

Ókori görög filozófia	Patrisztika	Skolasztika	17-18. század	19-20. század

12 pont	
---------	--

2. Keresse ki a megadott fogalmak közül a következő megállapításoknak megfelelőket! Írja be őket a kipontozott helyekre!

1. Filozófiai diszciplína, amely az erkölcsi jelenségek és értékek vizsgálatával foglalkozik .....
2. A tapasztalat előtti ismeret.....
3. A kételkedésben szisztematikusan halad, és így keresi a megcáfolhatatlan tételt
.....
4. A dologtól elválaszthatatlan sajátosság.....
5. Olyan filozófiai világszemlélet, amely szerint a világot két alapelv uralja és hatja át.....

attribútum, etika, filozófiai dualizmus, módszeres kétely, a priori

5 pont	
--------	--

3. Ki az írójuk a következő műveknek?

Művek	Szerzők
A tiszta ész kritikája	
Állam	
Summa Theologiae	
Értekezés a módszerről	
Így szólott Zarathustra	
Filozófiai vizsgálódások	
Metafizika	
Vallomások	

8 pont	
--------	--

4. Melyik gondolkodóra ismer az alábbi állítások alapján? A számokat írja be a táblázat megfelelő oszlopába!

1. Az ő nevéhez fűződik a barlanghasonlat.
2. Eltávolodott mestere ideatanától.
3. A racionalisták és az empiristák gondolkodását egyaránt fontosnak tartotta.
4. Gondolatait dialógus formában írta le.
5. Az ő nevéhez fűződik a kategorikus imperatívusz megalkotása.
6. Egyik főműve az emberi megismerő képesség kritikai vizsgálatára irányul.
7. Nagy Sándor nevelőjeként is ismerjük.
8. Államelméletét utópikusnak tartják.

Platón	Arisztotelész	Kant

8 pont	
--------	--

5. Az alábbi állításokról (idézetekről) döntse el, hogy melyek kapcsolhatók Platón, és melyek Arisztotelész filozófiájához! Tegyen X jelet a megfelelő oszlopba!

Állítások	Platón	Arisztotelész
Beszélhetünk a szépségnek örökké változatlan ideájáról.		
Az erény a közeget találja el.		
Nyilvánvaló, hogy az a helyes alkotmány, amely a közérdeket tartja szem előtt.		
Ahány államforma van, valószínűleg ugyanannyi fajtája van a léleknek is.		
A szubsztancia az, ami által az összes többi kategória fennáll.		
Amit tanulásnak nevezünk, az visszaemlékezés.		
Miképpen a Nap megvilágítja a látható dolgokat, akképpen a Jó az észszel felfogható dolgokat.		

7 pont	
--------	--

**6. Mutassa be Platón érvelését a halállal kapcsolatosan a Szókratész védőbeszédének részlete alapján!
(tézis, érvek, ellenérvek)**

Értelmezése-érvelése ne haladja meg az egy-másfél oldal terjedelmet!

10 pont	
---------	--

Platón: *Szókratész védőbeszéde*

XXXI. A fölmentésemre szavazókkal pedig szíves örömet elbeszélgetnék még erről a most történt dologról, míg a tisztviselőknek még egyéb elfoglaltságuk lesz, és amíg nem indulok oda, ahol majd meg kell halnom. Tehát, férfiak, maradjatok addig még velem. Semmi sem gátolja, hogy elbeszélgezzünk egymással, míg van időnk. Nektek, mint barátaimnak, föl szeretném tárni, hogy mi jelentősége van annak, ami most velem történt.

Velem ugyanis, bírák - mert azt hiszem, titeket joggal nevezlek bírának, mikor így szólítalak -, valami csodálatos dolog történt. Az a megszoktam jósigé, a daimonion szava, egészen idáig mindenkor nagyon sűrűn jelentkezett, és a legkisebb dologban is ellenem szegült, ha valamit

nem helyesen akartam cselekedni; most pedig olyasvalami történt velem, mint magatok is látjátok, amiről azt gondolhatná valaki, hogy a legnagyobb baj, és amit annak is szokás tartani. Velem pedig sem kora reggel, mikor hazulról eltávoztam, nem szállt szembe az isten jeladása, sem mikor itt a törvényszék elé léptem, sem beszéd közben soha, mikor valamit mondani akartam. Más beszédeimben bizony sokszor a szó közepén állított meg; most azonban az egész tárgyalás alatt sem tetteimben, sem szavaimban nem ellenkezett velem. Mit gondoltok, mi ennek az oka? Megmondom nektek: úgy látszik, ami most velem történt, valami jó dolog, és eszerint nem lehet igazunk nekünk, valahányan csak úgy véljük, hogy a halál rossz. Nagy a bizonyosságom erre: lehetetlen, hogy a megszokott jel ne szegült volna ellenem, ha nem lett volna jó, amit tenni készültem.

XXXII. De hogy valóban erősen remélhetjük, hogy *a halál valami jó*, azt megérthetjük a következőkből is. Mert két dolog közül egyvalami a halál: vagy abból áll, hogy a megholt semmivé lesz és egyáltalán semmit sem érzékel már, vagy pedig - ahogyan mondogatni szokták - abból, hogy a lélek itteni helyét egy más hellyel váltja fel és máshová költözik. És ha semmi érzékelése sincs, hanem olyan, mint az álom, amelyben alvás közben még álmoképeket sem látni, hiszen akkor csodálatos nyereség a halál. Mert úgy hiszem, ha valakinek ki kellene választania azt az éjszakát, amelyben úgy aludt, hogy még álmoképet sem látott, azután élete többi éjszakáját és napját e mellé az éjszaka mellé állítva meg kellene fontolnia, és meg kellene mondania, hány napot és éjt töltött már el életében kellemesebben és jobban, mint ezt az éjszakát - akkor, úgy gondolom, nemcsak valamely közönséges ember, hanem maga a nagy király is úgy találná, hogy a többihez képest nagyon könnyen meg lehet azokat a napokat és éjeket számlálni. Ha tehát ilyen a halál, én bizony nyereségnek mondom; mert így egész ideje nem tűnik többnek, mint egyetlen éjszakának. Ha pedig a halál valamiféle elköltözés innen egy másik helyre, és igaz, amit mondanak, hogy ott vannak mind a megholtak, akkor mi lehetne ennél nagyobb jó, bírák? Mert ha valaki Hádész országába ér, és megszabadulva az itteni állítólagos bírától, megtalálja majd ott az igazi bírakat, akikről azt tartják, hogy ott ítélkeznek, Minószot, Rhadamanthüszot, Aiakoszot, Triptolemoszt és mind a többi félistent, aki életében igazságos volt, vajon lehet-e rossz ez az átköltözés. Vagy azt, hogy együtt lehettek Orpheusszal, Muszaiiosszal, Hésziodosszal meg Homérosszal, ugyan mennyiért nem adnátok sokan? Én legalább még többször is szívesen meghalok, ha mindez igaz, mert számomra csodálatos lenne ott a társalgás, valahányszor csak találkozom Palamedésszel meg Telamón fiával, Aiasszal, vagy más egykoriakkal, akik igazságtalan ítélet következtében haltak meg, és összehasonlítom az én esetemet az övékkel, úgy gondolom, ez nem lenne öröm nélkül való. Hát még, ami a legnagyoszerűbb lenne: úgy tölteni ott is az időmet, hogy megvizsgálom az ottaniakat, éppúgy, mint az itteniekkel tettem, ki bölcs közöttük, és ki az, aki csak képzeli, hogy bölcs, de nem az. Ugyan mennyiért nem adná az ember, bírák, ha megvizsgálhatná azt, aki Trójában ama hatalmas sereget vezette, vagy Odüsszeuszt vagy Sziszüphoszt vagy még ezer meg ezer mást, férfit és nőt, akit még említhetne? Azokkal ott társalogni, együtt lenni és őket megvizsgálni, kimondhatatlan nagy boldogság lenne. Mert egészen bizonyos, hogy az ottaniak nem ölik meg az embert ilyesmiért, hisz a többi között még abban is boldogabbak az ott levők az ittenieknél, hogy a hátralévő időben már halhatatlanok - ha igaz, amit mondani szoktak.

XXXIII. Tehát nektek is, bírák, jó reménységgel kell lennetek, ami a halált illeti, és meg kell gondolnotok azt az egy bizonyos igazságot, hogy a jó emberrel nem történhetik rossz sem életében, sem halálában, és nem is feledkeznek meg az istenek az ő ügyeiről; az én dolgaim sem maguktól jutottak ilyen fordulathoz, hanem világos előttem, hogy jobb most már ez nekem így: holtak lennem s szabadnak a bajjuktól. Ezért is nem tartott vissza engem sehol az a jel, és ezért is nem haragszom nagyon elítélőimre és vádlóimra. Ámbár ők nem e szerint a meggondolás szerint ítélték el és vádoltak, hanem mert azt hitték, hogy ártanak velem, és ezért

megérdemlik a korholást. Egyet azonban még kérek tőlük: ha majd a fiaim fölserdültek, őrajtuk álljatok bosszút, férfiak, szakasztott úgy bántsátok őket, mint ahogy én bántottalak benneteket, ha látjátok, hogy pénzzel vagy bármi mással inkább törődnek, mint az erénnyel, vagy azt hiszik, érnek valamit, pedig semmit sem érnek: korholjátok akkor őket úgy, mint benneteket én, hogy nem azzal törődnek, amivel kell, s hogy úgy vélik, érnek valamit, pedig semmirekellők. Ha ezt teszitek, igazságos dolgot szenvedek el tőletek én is, fiaim is. De ideje már, hogy távozzunk. Én halni indulok, ti élni; de kettőnk közül melyik megy jobb sors elé, az mindenki előtt rejtve van, kivéve az istent.

Fordította Devecseri Gábor

Platón összes művei, Első kötet. Budapest: Európa Kiadó, 1984. 39 d – 42 a, 436-439. o.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

